

Ózbekstan Mámleketlik konservatoriyası Nukus filiali

*3-basqish studenti **Jumamuratova Aydana** .....*

*Ilmiy basshi: **Kamalova Gulmariyam Maqsetullaevna** Gmail*

[@gmail.com](mailto:Gmail@gmail.com)

Аннотација: *Usı maqalada Qaraqalpaq xalqına miyneti sıngen, muzıka tarawında kóplep shagırtlerdı kamalğa keltirgen ustaz Amangúl Saburovanın ómiri hám dóretiwshılıgi haqqında sóz juritiledi. Bunnan basqa bul maqalada qaharmanımızdıń óziniń tarawına bolğan suyisbenshiligi, óz káspine hurmet benen qarawı, xalqımızğa barhama belsene xızmet kórsetken ğayretkerimizdiń ómirlik jóldası, shańaraǵı tuwralı maǵluwmatlar kelтіriledi.*

Гілт sóзler: *Duwtar, qırq qız duwtarshılar ansambili, institut, klarnet, ilim, kitap.*

Аннотация: *В этой статье рассказывается о жизни Амангул Сабуровой, которая посвятила себя труду и способствовала расцвету множества музыкантов Каракалпакстана. Кроме того, в статье будут приведены сведения о самоотверженности нашего героя, его глубоком уважении к собственной судьбе и его выдающемуся служении всему нашему народу.*

Ключевые слова: *Дутар, «Сорок девушек» дутар ансамбль, институт, кларнет, наука, книга.*

Annotation: *This article tells the story of the life of Amangul Saburova, who dedicated herself to labor and contributed to the flourishing of many musicians in Karakalpakstan. Additionally, the article presents information about our hero's selflessness, his deep respect for his own fate, and his outstanding service to our people.*

Keywords: *dutar, "Forty Girls", dutar ensemble, institute, clarinet, science, book.*

- degenindey biziñ maqalamız bas qaharmanı da saz benen sawbetti birlestire bilgen insanlardıń biri Amangúl Saburova bolıp tabıladı. Ol 1953-jili Nokis qalasında, ziyalılar shańarağında dúnyağa keledi. Ákesi Saburov Allambergen ataqılı qurılısshı, al anası emlewخانada aspaz bolıp islegen. Shanaraqta Amangúl birinshi perzent boladı. Kishkene Amangúl bala gezlerinen-aq muzıkağa qızıǵıwshılıǵı oyanadı. Óz qızınıń muzıkağa bolğan qızıǵıwshılıǵın sezgen ata-anası Amangúldi muzıka álemine alıp kiriwge háreket etedi. Sol waqıtları Soniya Maxamatdinova tárepinen “Qırıq qız” duwtarshılar ansambili shólkemlestiriledi. Oni esitken Amangúl bul ansambildiń birinshi qatnasıwshılarınan bolıp, Soniya Maxamatdinovadan duwtar sırların úyrenip, óz armanın orınlaydı. Ansambil menen kóplegen mámleketlik jıyınlarda, kóplegen rayonlarğa barıp koncert baǵdarlamalarında belsene qatnasıp júredi. Muzıka mektebin duwtar asbabında pitkerip, keyin Japaq Shamuratov atındaǵı muzıka uchilishesinde oqıy baslaydı. Bul jerde tórt jil dawamında Soniya Karimovnanıń qolında oqıp, bılım aladı. Uchilisheni jaqsı bahalarğa pitkerip, keyin ala Tashkent Mámleketlik Konservatoriyasına oqıwğa kiredi. Sol jerde oqıp júrip Amangúl óziniń bolajaq turmıs ortaǵı Polattı ushıratadı. Bir-birine mehri asqan Polat penen Amangúl 1975-jılı turmıs quradı. Olar baxıtlı shańaraq iyeleri bolıp, eki ul hám eki qız perzentti dúnyağa keltiredi.

1980-jılı oqıwların tabıslı tamamlap, maqalamız qaharmanları óz jurıtına, yaǵniy Nókis qalasına qaytadı. Bul eki insan qaraqalpaq mádeniyatınıń rawajlanıwına óz úlesin qosdı desek asıra aytqan bolmaymız. Sebebi bul dáwirde duwtar hám klarnet ásbapların úyretiwshi ustazlar sanı az bolğan. Amangúl duwtar, Polat klarnet ásbapların jas balalarğa úyretip jurıtımızdıń muzıka oqıtıwshılarınıń qatarın toltırdı.

Amangúl Saburovaniń aldın oqıp, bilim alǵan jerine, yaǵniy muzıka uchilishesine duwtar sabaǵınan muǵallım bolıp kiriwi ómiriniń jańa beti, dóretiwshiligende úlken burılıs edi. Sebebi Amangúl Saburova endi “Ustaz” degen ataqqa iye boldı. Jas ustaz ayanbay miynet etip, óz bilgenleriniń barlıǵın oqıwshılarna úyretip, kóplegen shagırtler tayarladı. Onıń shakirtleri Qaraqalpaǵstan Respublikasınıń barlıq rayonlarına en jaydı. Sózimizdiń ıspatı retinde onıń shakirtleri Qaraózek, Taxiymas, Taxtakópır, Kegeyli, Shımbay rayonlarında óz dóretiwshiligin jolǵa qóyıp, olarda oqıwshılardı kamalǵa keltirip kelmekte. Álbette usınday shagırtlerdi respublikalıq, xalqaralıq tańlawlarǵa tayarlap, laureat qılıw, olardı ustaz dárejesine jetkiziw hámmeniń de qolınan kelebermeydi. Amangúl Saburova bunday mashaqatlı hám juwapkershilikli jumıstı óz kámine keltirdi desek asıra ayıtqan bolmaymız.

Amangúl Saburova muzıka uchilishesinde islep júrgen waqıtlarında Qaraqalpaq pedagogika institutına jumısqa shaqırıldı. Ol óziniń dóretiwshilik jolın pedagogika institutında dawam ettiredi. Álbette, neshe jıllar islep, qanshadan-qansha shagırtler tayarlaǵan jumıs órnin taslap ketiw ol ushin qattı qıyın boladı. Degen menen Amangúl Saburova óziniń tarawı boyınsha tereń úyreniw, jánede xalqımızǵa mápi tiyetuǵın ınsan bolıp jetilisiw ushin tırısadı. Pedagogika institutında islep júrgen gezlerinde kóplegen ilmiy izertlewler alıp barıp, disertaciya jaqlap, Docent lawazımına iye boladı.

Maqalamız qaharmanı Amangúl Saburova kóp jıllar dawamında “Ájiniyaz” atındaǵı Nókis pedagogikalıq institutında jumıs alıp baradı hám sol waqıtları Ózbekstan mámleketlik kórkem óner hám mádeniyat institutı Nókis

filialı ashiladi. Qaniyeniń jetispegenligi sebepli Amangul bul oqıw dargayına jumısqa mirat etiledi hám ol óz iskerligin usı jerde dawam ettiredi. Solay etip maqalamız qaharmanı eki joqarǵı bilimlendiriw dargayında hám bir uchelishede jumıs islep, qaraqalpaq muzıka mádeniyatında duwtarshılardıń sanın kóbeytiw ushın óz úlesin qosqan insanlardıń biri.

Amangul Saburovaniń shańaraǵı muzıkantlar shańaraǵı. Onıń ómirlik jóldası Qaraqalpaqstanǵa xızmet kórsetgen artist, Ózbekstan Konservatoriyası Nókis filialı docentı ataqların alǵan. Qaharmanlarımız perzentleri de ózine say tarawlarda jumıs islemekte. Amanguldıń bir qızı ózine uqsap muzıka tarawın tańlap, házirgi kúnde pedagogika institutında belsene jumıs alıp baratır.

Amangul Saburova óziniń iskerligi dawamında úlken tajriybe toplap, olardıń arqasında ilmiy jumıslar isledi. Atap ayıtsaq “Qaraqalpaq tilindegi muzıka terminleri” atamasındaǵı doktorlıq jumısın jazıptamamlaydı. Qansha miynetti kórip, jumıstı jazıp, jaqlaw aldına kelgende tosattan Amangul Saburovaniń den sawlıǵı tómenleydi. Kesel waqıtınan baslap ol óziniń armanına, yaǵniy jumısın jaqlay almaytuǵınına kózi jetip, buni kitap retinde keleshek áwladqa usınday kitap kerek ekenin sezinedi. Nátiyjede ol kitabın monografiya sıpatında baspadan shıǵarıp ulgeiredi. Biraq oylamaǵan jerden sum ajel onıń omiriniń qısqa ekeninligin ańlatadı hám aramızdan alıp ketedi. Amangul Saburova 2019-jılı fevral ayında dúnyadan kóz jumadı. Solay etip Amangul Saburova sıyaqlı qaraqalpaqta kóplegen duwtar saz asbabında oqıtıwshılar bolǵan. Biraq Amangul Saburova olardıń qatarında áhmiyetli orın iyeleydi dep oylaymız, sebebi duwtar asbabın úyretip ǵana qoymastan, ol muzıka tarawına kerekli bolǵan qaraqalpaq sózligin jazıp ketti. Bul kitap házirgi kúnde mádeniyatımızdıń altın ǵaziynesinen orın alıp kiyatırǵan kitaplardıń biri. Bul kitap hám onıń sháğırtleri arqasında onıń miynetleri ele kúnge shekem xalqımız tárepinen bahalanıp kelinbekte.

Paydalanilgan ádebiyatlar:

1. Charshemov J. Problems of Using Karakalpak Folklore in Composers //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 3. – С. 270-273.
2. Charshemov J. A REVIEW OF MARKABAY JIEMURATOV'S WORK //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 818-821.
3. Niyazbaeva A., Kamalova G. ÓZBEKISTON XALQ BAXSHISI QALLIEV TEÑELBAY GENJEBAEVICH IJODI //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – Т. 2. – №. 7. – С. 22-24.
4. Begis P., Kamalova G. M. SÓNBES JULDIZ //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 55-59.
5. Aysawle J., Kamalova G. M. SAHRA BÚLBÚLI ROZA QUTEKEEVA //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 60-66.
6. Dauletbaeva G., Kamalova G. A SHINING STAR //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 880-884.

7. Segizbaeva G., Kamalova G. M. DEVELOPMENT OF THE ORCHESTRA OF MUSICAL INSTRUMENTS IN KARAKALPAKSTAN //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 875-879.
8. Niyazbaeva A. J., Kamalova G. M. CHANQOVUZ MUSIQA ASBOBI VA UNING TURLARI //Journal of Integrated Education and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 1. – С. 26-30.
9. Kamalova G. M. et al. QARAQALPAQTIN' BAY MIYRASI //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 52-54.
10. Kamalova G. M., Axmetovna M. A. QOBIZ HAM JIRAWSHILIQ DASTURLERIN SAQLAW //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 9. – №. 1. – С. 123-126.
11. Kamalova G., Akhmetovna M. A. THE LEGACY THAT HAS COME DOWN TO US AS "JETI ASIRIM" //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 9. – №. 1. – С. 117-122.
12. Kamalova G. M. et al. OZBEKSTAN XALIQ BAQSISI GAYRATDIN OTEMURATOV //TADQIQOTLAR. – 2023. – Т. 25. – №. 1. – С. 40-42.
13. Kamalova G. M. et al. OZBEK MUZIKASINDA BALALAR FOLKLORI //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 39. – №. 2. – С. 85-87.